

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 300 Lei.

Fél évre ... 180 Lei.

Negyed évre ... 75 Lei.

Havonta ... 25 Lei.

Hirdetések díjazás szerint
vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Mai számunk főbb közleményei:

Kemal visszavonta csapatait.
Domány János tolvaja.
Járványos betegségek Aradon.
Blank Arisztid a pénzhiányról.
Éjszakai betörőhajsza Aradon.
Bolszovista támadás a Dnyeszternél.
Rathenau gyilkosa.
Molnár Ferenc világsikere.
Építkezni kell!
Elfogott gyermekgyilkosok.
Parasztdiktatura Bulgáriában.
Betörték a kat. gimnáziumba.
Bedőléssel fenyeget a vingar templom

A magyar tisztviselők.

A kormány megkondította ezer meg ezer magyar anyanyelvű tisztviselő egzisztenciája fölött a lélek harangot. Az ok, hogy az illetők még nem sajátították el „tökéletesen” az állam nyelvét: a román. Az államnak mindenesetre vitathatatlan joga, megkövetelni tisztviselőitől az államnyelv tudását. Ámde nem méltányos a mai átmeneti időben ezzel a joggal abban a kérelhetetlen formában élnie, amilyenben ez a legujabb rendeletben kifejezésre jut. Meg vagyunk róla győződve, hogy a méltányosság szempontja a rendelet valamely enyhe, humánus formában fog végrehajtásra kerülni nemcsak az érdekelt

tisztviselők és a közönség, hanem az állam érdekében is. Nem szabad ugyanis elfelejteni, hogy azok a régi, kipróbált magyar tisztviselők alapos szaktudásukkal és pótolhatatlan gyakorlatukkal bőséges kárpótlást nyújtanak nyelv ismereteik hiányosságáért. Amellett súlyosan esik a magyar anyanyelvű tisztviselők javára a latba, hogy az államnyelv „tökéletes” elsajátítása előddig ugyszólván fizikai lehetetlenség volt. Egyrészt, mint a meglőtt korban sokkal nehezebb egy eddig ismeretlen nyelv elsajátítása, mint a gyermekkorban, ami kor fáradság nélkül, ugyszólván játszva ragad az emberre, másrészt maga a hivatali kötelességek ellátása annyira igénybe veszi a lelkiismeretes tisztviselő agy- és idegrendszerét, hogy vajmi kevés szellemi energia jut a nyelvtanulásra s végül számításba veendő a mai súlyos megélhetési viszonyok, amikor a tisztviselők nemzetiségi különbség nélkül küzdenek a minden napiért. Mindezek oly nyomasztólag nehezdednek a hivatalnok karra, hogy nem lehet csodálkozni azon, ha a magyar anyanyelvű tisztviselők román nyelvismerete ma még hiányos. Mindezek a körülmények mellett szólnak, hogy nem a magyar tisztviselők jóakaratán múlt, hogy még nem beszélnek „tökéletesen” románul. Mert — és ezt a leghatározottabban állítjuk — a magyar tisztviselőkben megvan a kellő jóakarát az államnyelv elsajátítására, amit bizonyít az is, hogy Aradváros magyar anyanyelvű tisztviselői avval a kérelemmel fordultak a város főpolgármesteréhez, hogy nyitasson nekik

tanfolyamot a román nyelv elsajátítására. S ebben rejlik a magyar tisztviselők kérdésének nyitja: nem áthelyezni, kicserélni, vagy éppen elbocsátani kell őket, hanem minden módot és alkalmat meg kell adni nekik, hogy minél előbb birtokába juthassanak az állam nyelvének. Ezt kérjük a kormánytól és semmi mást.

Francia vendégek a koronázáson

(Tíznapos forgalmi szünet. — Michalake paraszt-párti vezér a királynál.)

BUCURESTI. A kormány értesítést kapott a francia kormánytól, amely szerint Franciaország az alba-juliai koronázásra Foch marschalt, Veygand tábornokot, míg Millerand elnök képviselőjében egy francia vezérkari ezredet küld ki. A francia vendégek október 14-én érkeznek Alba-Julára (Gyulafehér várta.)

BUCURESTI. A CFR. vezérigazgatósága a koronázáskor történő manőverek miatt tíz napra forgalmi szünetet rendelt el a következő vonalakon: Bucuresti—Ploesti, Brassov—Segesvár—Alba-Julia, Kiskapu—Sibiu, Pitesti—Bucuresti és az Olt melléki vonalon. A rendelet október ötödikén lép élet

be. Ugyancsak most folyik a Bucuresti—Alba-Julia között közlekedő különvonatok menetrendjének összeállítása. (Rador.)

BUCURESTI. A kormány elhatározta, hogy a napokban közölni fogja a földosztásban résztvevő és földbirtokban részesült gazdákkal a birtokul nyert földek holdankénti árát. (Rador.)

BUCURESTI. Annak idején híre járt, hogy Michalake a parasztpárt vezére kihallgatást kér a királytól, hogy elsorolja azokat az okokat, amelyek miatt a parasztpárt tartózkodni kívánt a koronázási ünnepségeken való részvételtől. A király hosszabb ideig Erdélyben tartózkodott és nem fo-

A „Cseka” rejtelmek

(A bolszevikok legborzasztóbb hivatala.)

Tatjana Warscher, az Oroszországból elmenekült írónő, érdekesen írja le a Vossische Zeitungban a Cseka — az ellenforradalmak vérbefojtására alakult bolszevik szervezet — pétervári hivatalos helyiségében tett látogatását. Egy neves történetírót vetett börtönbe a Cseka, őt látogatta meg naponta az írónő s vitt neki enni, mert a börtönben napjában csak egyszer kaptak enni egy tányér levest. Két hét múlva nem találta többé ott a történetírót. Azt mondták neki, hogy másik fogházba vitték. Hogy melyikbe, megtudhatja a Cseka hivatali helyiségében. A Cseka a hajdani városi prefektúra épületében székel.

Az egyik rácsos ablak mögött — írja Tatjana Warscher — egy kövéres szőke leány ült, mélyen ki vágott tolettbe öltözködve, karjai meztelenek voltak, kipudevezve, kifestve, a haja magasra felépitve. Kora délelőtt volt s az irodahelyiség zsufolya volt várakozókkal. Valamennyien azért jöttek, hogy

bebörtönözött hozzátartozóik sorsáról valamit megtudjanak. Látam szülőket, gyermekeket, férjeket, jegyeseket, akik itt aggódva és reszketve várakoztak. A bolszevikok az agyonlövésnél nem tesznek különbséget korban és nemben. Fiatalokat és öregeket, férfiakat és asszonyokat, sőt gyermekeket is ezerszámra állítanak a puskacső elé, vagy a géppuska elé. (A géppuskát akkor használják, amikor tömeges kivégzések vannak.) Az áldozatok hozzátartozóinak kezelésénél azonban bizonyos különbséget tesznek. Ugylátszik a művelt osztály idegeiben nem tulságosan bíznak. Mig ugyanis a népből származó hozzátartozóknak olyan cédulát nyomnak a kezükbe, amelyre ez van írva: — „agyonlőtték.” — adíg a művelt osztályhoz számító hozzátartozók olyan cédulát kapnak, amelyre ez van írva: — „Moszkvába szállították, majd levélben értesítést fog kapni.”

A várakozók hosszú sorában állottam. Hirtelen a nevemen szólították. Felpillantottam. A szomszédos szobában az íróasztal mellett egy elegáns fiatalember állott fel és felém közeledett. Nagyne-

hezen megismertem. Boy volt valaha egy hercegi házban, ahol tanítottam. Miközben a multról beszélgettünk, egyszerre csak meglökött s intett, hogy hallgassak. Ott állott előttünk a forradalom hírlédt vérebe, Roncsevszky ügyész. Mindenki ismeri ezt a nevet Oroszországban. A legelőkelőbb nemesi családból származik és a pétervári nemesi iskolában végezte tanulmányait. Nem ismer irgalmat. Finom szalontónusban beszél az áldozatokkal és elegáns gesztusokkal vezeti a tárgyalást. Előzékenysége és udvariasága szinte határtalan, de minden tárgyalás azzal végződik nála: „Állítsátok a falhoz!” Borzadály futott végig a hátamon, amikor rá néztem erre az emberre.

Ezalatt lassankint a várakozók sora megritkult és én közel jutottam a rácsához, most már egész tisztán láthattam, hogy mi történik mögötte. A szőke hölgy nem volt többé egyedül. Egy fiatal, sportruhába öltözött ember ült mellette. Elöttük csomó fehér cédula hevert rajtuk ezek a végzetes szavak: „Agyonlőtték”, „A koncentrációs táborba internálták”, „Kényszermunkára ítél-

ték” ... s más ehhez hasonló feliratok. A szőke hölgy és a fiatalember nevetgéltek és flirteltek. A férfi így szólt a hölgyhöz:

„Tegnap megint balszerencse üldözött a játékban ... Na, de nem baj, aki szerencsétlen a játékban, — s a szemével jelentősen hunyorított — az szerencsés a szerelemben ...”

„Ugy — nevetett a szőke, — azt hiszi? ez így szokott lenni?...”

Ezeknél a szavaknál gondosan manikűrözött kezével cédulát nyújt át a várakozónak. Egy arisztokratikus külsejű idősebb hölgy, aki a sorban áll, sirógörcsöt kap, amikor megkapja a cédulát. Egy falusi öreg néni kezemre adja oda a cédulát és ezt mondja:

„Jó asszony, légy olyan jó és olvasd el, mi van erre ráírva? Igaz-e az, hogy agyonlőtték a fiatalomat? ... Az isten szerezne, mond meg az igazságot!”

„Átveszem a cédulát, rápillantok s aztán így szólok:

— Igaz, anyóké, igaz ... Összecsuklik s mint valami állat, ordítani kezd. Végre rám kerül a sor. Az én cédulámra az volt ráírva, hogy a történetírót a moszkvai fogházba vitték. Re-

gadhatta Michalakét. Tegnap azon ban *Misu* udvari miniszter értesítette, hogy Ófelsége fogadni kívánja. (Rádor.)

Építkezni kell!

(Aradon végrehajtják a miniszteri rendeletet.)

Még 1920-ban miniszteri rendelet jelent meg, amely a több milliós tőkével rendelkező részvénytársaságokat, nagyüzemeket és gyárakat arra szólítja fel, hogy záros határidőn belül tisztviselőik számára bérházakat és lakásokat építsenek. A rendelet ezt a záros határidőt 5 évben állapítja meg. Ennek a miniszteri leiratnak jelentősége nemcsak abban áll, hogy az egyes vállalatok alkalmazottait kényelmes és olcsó lakásokhoz juttatja, hanem kétségtelenül radikálisabb formájú megoldása óhajt lenni a százszor emlegetett és mindeddig megoldatlan égető lakáskérdésnek Aradon ezideig kevés vállalat alkalmazkodott a miniszteri rendelethez. A tisztviselőtelepek és tisztviselőlakások építése távolról sem áll arányban a megindult vállalkozási kedvvel és a vállalatok terjeszkedésével. A miniszteri rendelet megjelenése óta két év telt el, de mindössze az Acsev volt az, amely a rendelet utasítását végrehajtotta és tisztviselőlakásokat épített. A város építészeti és műszaki bizottsága tegnap délelőtt foglalkozott ennek a miniszteri rendeletnek végrehajtási módjaitaival. A bizottság elhatározta, hogy átiratot intéz a tanáchoz a rendelet végrehajtása tárgyában. A városi tanács dolga lesz azután, hogy az egyes vállalatokat hathatósabb eszközökkel utasítsa a rendelet értelmében való építkezésre.

Reménykedni kezdtem. Ez a remény azonban alaptalannak bizonyult. Másnap megtudtam, hogy a történetirőt agyonlőtték. Ugyan aznap este a velem egy házban lakó gazdag siber cselédleánya hozzám jött és megkért, olvassam el azt a cédulát, amelyet a barátja küldött neki. A leány vállára arannyal kímzett drága sál volt átvetve.

„Szeretett Dunjasám. — ez volt a cédulára írva — itt küldöm neked ezt a sált. Azt hallottam, hogy azzal a siberrel összeszűröd a levét... Ha ez igaz, akkor a megígért aranyórád nem fogod megkapni. A viselkedésed annyira megzavarja a fejemet, hogy forradalmári kötelességemet nem tudom többé teljesíteni. Ha nem javulsz meg, utalapot kötök a talpadra és majd más nő után nézek. Hiszen tudod, hogy az asszonyok ma nagyon olcsók. Őt kopekért egy egész regimentet lehet kapni!”

— Ki a maga völegénye? — kérdezem a leánytól.

— A várban van, — felelte — ahol az ellenforradalmárokat agyonlövik...

Most már tudtam, honnan való a sál. Mintha vérszag ütött volna meg... Megkönnyebbültem, mikor a leány eltávozott.

Járványos betegségek Aradon.

16 új járványos megbetegedés. — Beszélgetés dr. Cucu Vazul aradi főorvossal

Azok a szörványos, járványos szerű megbetegedések, amelyekről az elmúlt hó folyamán hírt adtunk, ugyilátszik, ebben a hónapban állandó jelleget öltenek. A legutóbbi három nap alatt a városi főorvos hivatalába tizenhat új járványos megbetegedésről érkezett jelentés. Ez a meglepő arányszám már arra mutat, hogy a szokásos őszi járványszegzőn Aradon is beköszöntött és fokozott óvatosságra inti a lakosságot. Egyelőre nem lehet formális járványt lekonstatálni a szó orvosi értelmében, de mindenestre kétségtelen, hogy az elszórt jelenségek együttes föllépése csakhamar járványt jelenthet.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma délelőtt felkereste dr. Cucu Vazul városi főorvost, aki a legújabb megbetegedésekre vonatkozóan a következőket mondotta:

— A legutóbbi három nap jelentései valóban emelkedő számot demonstrálnak a járványos betegsé-

Molnár Ferenc világ sikere.

(A „Liliom” Párisban. — A legolvasottabb író Amerikában.)

Molnár Ferenc világhírű szindarabját, a *Liliom*-ot, amely tavaly Newyork egyik legnagyobb színházi és irodalmi eseménye volt és amelyet még most is játszanak a nagy amerikai városokban, Párisban is előadják. A francia főváros egyik legnagyobb és legmodernebb színháza, a *Theatre Champs Elysée* szerezte meg előadásra a *Liliom*-ot és pönalé ellenében kötelezte magát, hogy még ebben a szezonban bemutatja. Szó van arról is, hogy Páris egyik másik színháza megszerzi a kiváló író *Színház*-ának előadási jogát és ebben az esetben ez is az idei szezonban kerülne színre. A *Liliom* párisi előadásának azért van nagy jelentősége, mert a háboru után ez az első magyar darab, amely Franciaországban színrekerül. És különösen jelentős ez, ha tekintetbe vesszük, hogy Strindberget, Ibsent és Björnsont is csak nehezen lehetett eljátszani a háboru utáni Párisban.

NEWYORK. A Cleveland Public Librari figyelemreméltó kimutatást közölt a napokban. A kimutatás világot vet arra, milyen sok könyvet olvasnak ebben a nagy városban. De figyelemreméltó ez a kimutatás azért is, és bennünket magyarokat különösen érdekel, mert pontos statisztikával bizonyítja azt, hogy a legtöbbet olvasott könyv az utóbbi esztendőben *Molnár Ferenc Liliom-a* volt. Ehhez a kimutatáshoz a Newyorkban megjelenő *Szabadság* a következő megjegyzéseket fűzi:

— Az utolsó színházi szezon alatt szinte már közhelyenként éreztük, hogy a *Liliom* zseniális költője mennyire elfoglalta helyét az amerikai színpadon is. Ennek

terén. *Tíz új tüszmegbetegedést és hat új vörheny esetet jelentettek hivatalomnak.* Egyelőre nincsen szükség egészen radikális el-
kensulyozó eszközök igénybevétele, de bizonyos körültekintő óvatosságot föltétlenül figyelmébe ajánlok a város publikumának. A rendszabályok annyira közismertek, hogy szinte fölösleges ismételnünk őket. Legfontosabb az, hogy hámozott gyümölcsöt együnk, vagy különösen szőlőt, rendkívül tiszta fajtát. Étkezés előtt és után rendszeres kézmosás, bizonyos óvatosság a kávéházi és vendéglői tényérok és poharak használatában: ezek lennének az ismert általános rendszabályok. Aki ezeket betartja, annak nem kell félni. Hiszem, hogy ezek a betegségek egyelőre csak átmeneti jelenségük és amennyire a hatóságnak módjában áll, maga is megakadályozza a terjedésüket.

oka pedig nemcsak az, hogy technika mértani pontosságú, dialogusai csillogásukban, ötletei káprázatban méltán vetekszenek az angol és amerikai színpad nagy mesterekkel, hanem emellett költészetének tiszta, illatos, minden csalafirtaságtól, ügyeskedéstől mentes bája belopja magát az emberek szívébe.

Apagyilkosság — önvédelemből

(Két évi börtön helyett — felmentés.)

Az aradi törvényszék büntető tanácsa ma jogi szempontból érdekes ítéletet hozott. Az 1921. év tavaszán Bogdán Máté trauci gazdálkodó fejssével agyonverte az édesapját. A fiatalember már régóta rossz viszonyban élt az édesapjával és a múlt év egyik hajnalán szóváltás után fejssével agyonverte. Bogdán Mátét a gyilkosság elkövetése után letartóztatták és beszállították az aradi ügyészség fogházába. A múlt évben tárgyalta először az aradi törvényszék büntető tanácsa Bogdán Máté ügyét. Akkor azzal védekezett Bogdán, hogy apja olyan helyen támadott rá, ahonnan nem menekült és csak jogos önvédelmében ragadta ki apja kezéből a fejssét és verte agyon az őreget. A vizsgálat megállapította, hogy tényleg egy szűk helyen követte el a fiu a gyilkosságot, ahonnan nehéz volt menekülnie a támadás elől, de fennállott annak a lehetősége is, hogy a fiu a gyilkosság elkövetése után maga hurcolta oda a meggyilkolt apa holttestét, ahol megtalálták. A Kuria joggyakorlata egyébként is apagyilkossággal szemben nem ismert eddig önvédelmet, mert abban az esetben a gyermek, ha az apa támadta meg, köteles volt menekülni és nem volt szabad az önvédelem eszközéhez nyulnia. Az aradi törvényszék büntető tanácsa is ezt a gyakorlatot követte, amikor a fiu védekezését nem fogadta el és 2 évi börtönre ítélte. Bogdán Máté felebezett az ítélet ellen, amelyet a timsoarai tábla is helybenhagyott. A fiu ismételt felebbezése folytán az

ügy a Curtea Cassatie-hez került, amely az ítéletet megsemmisítette, új vizsgálatot és az ügy újra tárgyalását rendelte el. Az aradi törvényszék büntető tanácsa ma tárgyalta újra az ügyet Kovács József táblabíró elnökle alatt és miután a kiegészített vizsgálat alapján jogosnak látta a fiu önvédelmét apjával szemben, a vád és következményei alól felementette Bogdán Mátét.

Rathenau gyilkosa.

(Megkezdődött a főtárgyalás.)

LIPCSE. Ma kezdték meg *Rathenau* Walter német külügyminiszter gyilkosának, *Günther* Willy bünpörének tárgyalását. A külügyminiszter tulajdonképpen gyilkosai elkerülték az igazságszolgtaltatás sujtó kezét, mert üldözésük közben Saleck várában agyonlőtték magukat. Günthert bűnrészesség miatt fogták perbe. A vádirathól kiderült, hogy a főbűnös *Kern*, aki öngyilkos lett, a legképtelenebb módon bujtogatta társait a gyilkosságra. Azt hangoztatta többek között, hogy *Rathenau* Németországban a titkos bolsevizmust akarja életbe léptetni. *Kern* azt állította *Rathenau*-ról, hogy *Radek* orosz kommunista vezérnek meghitt barátja és feleségül akarja hozza adni a nővérét. Güntherről kiderült hogy okirathamisításért és azért, mert katonaszökevény volt, másfél évig börtönben ült. A tárgyalás előreláthatólag több napig tart.

Parasztdiktatura

Bulgáriában.

(Ki akarják irtani az ellenzéket.)

BUCURESTI. Ide érkezett hírek szerint Bulgária több városában és falujában kikiáltották a parasztdiktaturát. A parasztság végrehajtó bizottsága elhatározta, hogy 15000 főből álló parasztsereget fegyverez fel, amelyet Filipopolisba indít, hogy az ott tartózkodó ellenzéki vezéreket kiirtsa. A román kormányhoz érkező jelentések szerint Bulgáriában a polgárháboru elkerülhetetlen. (Rádor.)

SZÓFIA. A Bolgár Távirati Iroda meglepetéssel veszi tudomásul, hogy egyes külföldi lapok foglalkozni kezdenek egy állítólagos bolgár forradalommal. Amiket ezek a lapok írnak, nem felelnek meg a valóságnak, mert a volt miniszterelnök letartóztatása és az erélyes rendszabályoknak kellő időben való alkalmazása megette a hatást, mert a rend az egész országban helyreállott.

SZÓFIA. Ma délután három óra kor nyílt meg a sobranje ülészaka. Az egész ország közönsége nagy kíváncsisággal tekint az országgyűlés tanácskozása elé, amelyen az ellenzék magatartása döntő fontosságú lesz az országra nézve. Az ellenzék szövé akarja tenni a kormány önkényeskedését. (Rádor.)

Látogatás az Aradmegyei Takarékpénztárban.

(Fodor vezérigazgató az ideiglenes állapotról.)

A Neuman ház pusztulása maga alá temette az *Aradmegyei Takarékpénztár* helyiségeinek egy részét és a veszedelmes épületből az egész intézetnek ki kellett költözni. Mint az Aradi Közlöny annakidején megírta, az Arad-Csanádi Takarékpénztár vezérigazgatója, *Heinrich Sándor* felajánlotta helyiségeinek egy részét az Aradmegyei Takarékpénztárnak, amely már a tüzvész követő napon beköltözött az ideiglenes szükséghelyiségbe és ott látja el nagyforgalmu klienturáját.

Ma amidőn egymásután nyitják a bankok üzleteiket könnyebb ellátása végett utcai üzleteiket érdekesnek tartottuk meglátogatni a régi aradi pénzüzetet, hogy mi módon bonyolítja le most a szűk helyen forgalmát.

Az Arad Csanádi Takarékpénztár elsőemeleti bejáratától jobbra van az Aradmegyei Takarékpénztár ideiglenes helyisége. Az első szobában, amely eddig előszoba volt, most a metszeti tükrök alatt zsufolásig állanak az íróasztalok. A jelzőosztály, a váltókezelés és az expedíció van együtt a kis szobában. Beljebb, a Csanádi Takarékpénztár eddigi tanácstermében helyezték el az Aradmegyei Takarékpénztár legtöbb osztályát. A pénztár, a folyószámla, betét-, utalványozási és levelezési osztályok vannak itt szűkösen és az egyik fal mellett hosszában széksor áll a felek részére. Nemrégiben ebben a teremben a hadosztálybíróóság közönsége ült széksorokon, amikor még Aradon volt a hadbíróóság és *Meculescu Sándor* a jelenlegi aradi királyi főügyész, mint királyi biztos egyenruhában tartotta a vádat. Most azon az emelvényen, ahol a bírói tanács foglalt helyet, *Fodor Gyula* vezérigazgató íróasztalát helyezték el, amelyet a folyószámlaosztály nagy könyvelőasztalai harrikádoznak körül.

Érdekes a forgalom, a mozgás, az élet itt az asztalokkal, állványokkal zsufolt teremben. Egy pillanatra sem felejtheti el a belépő azt a nagy katasztrófát, amely a takarékpénztár külső képének hátterében sötétlik. A nagy terem közepén, mint egy csonka forony áll egy sötét foltos pénzszekrény, a kézipénztár. Olyan ez a terem, mintha egy csomóba hordták volna a szállító munkások a butorokat és csak most fogják innen szétosztani a többi szobákban. De csak egy pillanatra zürzavaros a kép, mert rövidesen kialakul az áttekinthető szem előtt a belső rend képe — minden asztalnak, minden széknél meg van a maga helye, egy-egy butorcsoport alkot egy osztályt és az egész butorhalmazon egy nagy aradi banknak majdnem egész ügy-

vitelét végzik a legnagyobb rendben és pontossággal.

Munkatársunk beszélgetett *Fodor Gyula* vezérigazgatóval aki a következőket mondotta az Aradmegyei Takarékpénztár új helyzetéről:

— Mindössze másfél napig szünetelt intézetünk forgalma. Csütörtökről péntekre virradó éjjel volt a tüzvész és szombaton délután már az Arad Csanádi Takarékpénztárban fogadtuk üzletfeleinket. *Heinrich Sándor* vezérigazgató ur szíves volt felajánlani helyiségeiből három szobát, és ez nagy szíveség volt, mert most az Arad-Csanádi takarékpénztár is összehúzódva, hely dolgában szű-

Ejszakai betörőhajsza Aradon.

(Elfogták a bucaresti Banca Forestia betörőit.)

Tegnap éjjel Aradon játszódtak le annak a föltűnést keltő betörésnek hihetőleg utolsó jelenetei, amelyet ismeretlen tettesek követtek el a bucaresti Banca Forestia helyiségeiben. Bucaresti és aradi detektívek tegnap — közel egy hónapi megfeszített tempóju nyomozás után, — itt Aradon letartóztatták a betörés egyik tettesét, míg Temesváron ugyancsak tegnap, a másik tettes is horogra került. Az elfogtatás nem közönséges körülményekről és befolyásáról ezeket tudta meg az *Aradi Közlöny* munkatársa:

(Elutazott a betörő.)

A Banca Forestia bucaresti helyiségeiben a múlt hónapban ravaszaul kiesztelt betörést hajtottak végre. Éjfélután feltörték a bank asztaliókjait és kézipénzszekrényeit, hatvanháromezer leit és számos értékpapírt vittek el, de szerencsére a Wertheim szekrény érintetlen maradt. A nyomozás egy elfelejtett villanyos zseblámpa alapján indult meg, amit a betörők — nyilván az izgalmas és gyors munka közben — az egyik asztalon felejtettek. A detektíveknek azonban ez is elég adat volt arra, hogy csakhamar meglepő felfedezésre jussanak. A nyomozás színterét Aradra vezették. Tegnap este négy bucaresti detektív érkezett ide, akik már tudták is a betöréssel gyanúsított egyén pontos nevét és lakcímét. *Kis István* rovottmúltu egyén villanyos zseblámpája volt az, aminek a segítségével el is érkeztek magához a betörőhöz: *Kis István*hoz. A detektívek először az eredeti lakásán keresték a betörőt, ahol a háziaszony, a nyomozók érdeklődésére, flegmatikusan felelt:

— Nincs itthon, akit keresnek. Elutazott az a betörő!

(A betörő a pincében.)

A detektívek nem elégedtek meg ezzel a felvilágosítással és vé-

gigot dolgozik. A forgalma a mai viszonyok mellett is rendesen el tudjuk látni csak a délelőtti órákban van nagyobb zsufoltság, de a gyors elintézésel azon is segítünk. A könyvelési osztály, amelynek részére fontos a csend, az Arad Csanádi Takarékpénztár egy belső helyiségében van, ugyan itt szoktunk tanácskozásokat tartani. Ebben a helyiségünkben csak a kézipénztárnak van pénzszekrénye, az összes értékeink részére az Arad Csanádi Takarékpénztár pán célszekrényeiben voltak szívesek helyet adni.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnak ma a legnagyobb forgalma abban a teremben bonyolódik le, ahol a vezérigazgató íróasztala áll. A több mint ötvenéves régi aradi pénzüzetet, most egy teremben bonyolítja le napi több milliós forgalmát.

gigotatták mindazokat a helyeket, ahol *Kis István* tartózkodását sejtették. A *Purgly Lajos* utcában különös körülmények között akadtak rá *Kis István*ra. Amikor a rendőrség a betörő gyanúba vett rejtékházának kapuján csempetett, gyanus dörömbölés és ajtócsapkodás hallatszott ki az utcára. Ebből a nyomozók rögtön arra következtettek, hogy a betörő elbujt. A rendőrök egyik része a padláson, másik része a pincében kutatta *Kis István*t, miakatt a detektívek körülállták és kordonba vonták a házat. A pincében megtalálták *Kis István*t egy szenesláda mögé bujva. Az elszánt és rovottmúltu csavargó formálisan birokra kelt üldözőivel. Beszállították a rendőrségre, ahol bevallotta, hogy tettestársa is van a bucaresti betörés elkövetésében, aki most Timisoarán (Temesvárott) tartózkodik.

(Elfogják a büntársat is.)

Három bucaresti és két aradi detektív még az éjszakai folyamán autón Temesvárra utazott. Az elfogott betörő bevallott adatai alapján Temesvárott hurokra került a bucaresti bank másik betörője: *Illés István* temesvári illetőségű egyén is. Illésit letartóztatták és Aradra hozták.

A rendőrségen mindkét betörőt megmotozták. *Kis István*nál 80 leit, *Illésinél* már tekintélyesebb összeget: 38000 leit készpénzt találtak. A detektívek az elfogott betörők vallomása alapján még számos orgazdat és rejtéget is letartóztattak és nem lehetetlen, hogy a bucaresti betörés aradi vonatkozásai még újabb meglepetéseket hoznak.

— A japánok kiürítik Szibériát. Páris. A japán csapatoknak Szibériából való kivonulása rövidesen be fog fejeződni. Eddig a nikolaszki kerületet és Charbint ürítették ki. Vladivosztozk kiürítése október ötödikén fog megkezdődni.

Betörtek

a kat. gimnáziumba

(Ellopott iratok, pecsétek és bizonyítványok.)

Vakmerő betörést követtek és tegnap este a város kellő közepén. A betörők a kereskedelmi iskolába hatoltak be, amelynek egyik részében a katolikus gimnázium van elhelyezve. Az épületnek ezt a részét keresték fel az ismeretlen tettesek, ahol a gimnázium igazgatói irodája van.

A nyomozás megállapította, hogy a betörők az esti órákban alkulccsal hatoltak be az igazgatói irodába és ott alapos fölforgulást okoztak. Nemcsak a kézipénztárszekrényt törték fel, hanem hivatalos iratokat, iskolai bizonyítványokat, tandíjnyugtákat és az iskola hivatalos igazgatói pecséteit is elrabolták.

A pénztárszekrényben 2000 lei volt, ennek is nyoma veszett. A rendőrség erélyes nyomozást indított. Valószínű az a föltevés, hogy olyan érdektársaság követte el a vakmerő betörést, amely az iskola pecséteit és a hivatalos bizonyítványformulákat akarja illetéktelen módon és illetéktelen céllal felhasználni. A nyomozás ebben az irányban indult meg.

Elfogott gyermekgyilkosok.

(Falusi pletyka, amely nyomra vezetett.)

A Soborsán mellett Zimbró községben ez év tavaszán a falu asszonyainak pletykálkodása derített fel egy bestialis kegyetlenséggel elkövetett gyermekgyilkosságot. *Negru Elenának*, a község egyik jó módú gazdálkodójának leánya mintegy másfél esztendővel ezelőtt egészséges gyermeknek adott életet. A falubeliek a leány, áldott állapotban voltát tudták, sőt arról is tudtak, hogy a gyermek megszületett és épen ezért feltűnt, hogy *Negru Elena* gyermekét néhány hét múlva a megszületése után már nem látták többé. Bár ugy a leány, mint hozzátartozói a legkülönbözőbb hazugságokkal igyekeztek az ébredező gyanút elterelni, mégis a falu asszonyai között állandó szóbeszéd tárgya volt az újszülött gyermek titokzatos eltűnése. A sok pletykálkodásra a csendőrség vezetője elhatározta, hogy nyomozást indít és nyomozása szenzációs eredményre vezetett. A néhány hetes gyermek holttestét a ház mögött elterülő kertben találák meg elásva. A nyomozás további során megállapították, hogy a teljesen egészséges gyermeket nem egyedül az anyja, hanem a leány *Illés* nevű fivére és az anyja is segítettek eltenni láb alól. A nyomozás eredménye képen mindhármukat letartóztatták és beszállították az aradi ügyészség fogházába. *Sommer Nándor* vizsgálóbíró ebben az ügyben ma fejezte be a vizsgálatot és az ügyre vonatkozó iratokat áttette az ügyészséghez, amely napokban elkészíti a gyermekgyilkosok ellen a vádiratot.

Roda Roda a magyarokról

(Elsőrangú művészekkel ajándékozták meg a világot.)

A B. Z. am Mittag legutóbbi számában Roda Roda, a neves író ezen a címen a következőket írta:

— Magyarországról, mint politikai egységről, gondolhatunk egyetmást. De azt, hogy kulturkötelességükön túl elsőrangú művészekkel ajándékozták meg a világot, ezt nem lehet tőlük elvitatni. Még ha az ugynevezett német-magyarokat — Haydn, Lenaut, Lisztet, Sonnenthalt és Kainzot — ki is hagyjuk a játékból, ott van Madách, Petöfi, Jókai, Munkácsy, Mikszáth... Ezek a nevek az egész világot betöltik. Aztán ott vannak a kortársaink: Herczeg Ferenc, Molnár Ferenc, Biró Lajos, Bródy Sándor, Lengyel Menyhért és Ady Endre, a kinek nem adatott eljövendő dicsőségét elérni. Ime husz név s egyáltalán nem is kellett gonfolkoznom, míg ezek a nevek eszembe jutottak. Nem szép aratás-e ez egy hétmillió lelket számláló népből? Tehetséges fickók ezek a magyarok, az bizonyos.

— Nem régen egy fiatal magyar festő érkezett Párisba. A fiatal festőnek nagy tehetsége volt, de kevés pénze. A legnagyobb nyomorúságában pompás ötlete támadt, amelyből pénzt remélt csinálni. Gyorsan papírra vetette ötletét és sietett vele a Rire szerkesztőségébe. A szerkesztők el voltak ragadtatva, nyomban megvették a rajzot s még arra is megkérték, hogy a legközelebbi számba is rajzoljon... De valamilyen szöveg is kellene a kép alá.

— Nem tudna néhány szót a rajza alá írni? — kérdezte az egyik szerkesztő a magyar festőtől.

— Majd a nélkül, hogy választ várt volna, kételkedve jegyezte meg:

— De hiszen ön nem is francia, ugye?

Francia éppen nem volt a festő — inkább százpercentes mongol, minthogy szülővárosát, Budapestet, véletlenül nem szakították el Magyarországtól. Mindamellet — a háború után nem tanácsos a párisiak előtt magyarnak vallani magát. Mire a festő dadogva azt mondja, hogy ő... szerb.

— Nagyszerű, — kiabálták a szerkesztők — a mi irodánkban is van egy szerb, írja csak le a szöveget szerbül, ő majd lefordítja franciára.

A festő halántéka zugni kezd, — lefirkant néhány magyar mondatot, összegyűri a kapott pénzt és elszalad. Néhány nap múlva megjelenik a Rire, benne van a festő képe és a szöveg is ott van a kép alatt kifogástalan francia nyelven. Tudniillik az iroda szerbje szintén magyar ember volt.

Domány János tolvaja.

Ujabb részletek a szélhámosnőről. : A bécsi rendőrség Aradról kór adatokat

Az Aradi Közlöny mai számában megírta, hogy a bécsi rendőrség letartóztatta Mitringer Mária nagystilű kalandornőt, aki egy évvel ezelőtt Domány János aradi szőlőbirtokostól 700.000 lei értékű ékszert lopott el és megszökött Aradról. A bécsi rendőrségtől ma a következő távirat érkezett az aradi államrendőrséghez:

— Mitringer Mária itt letartóztattuk. Fényképét és pontos személyi adatokat kérünk. Bécsi rendőrigazgatóság.

Az aradi rendőrség még ma intézkedett, hogy a kért adatok a bécsi rendőrség birtokába jussanak. Mitringer Mária tegnap hallgatta ki a bécsi rendőrség és a kalandornő vallomását olyan szenzációs részletek kerültek napvilágra, hogy felülmúlják a legizgalmasabb detektívregényeket is.

Kihallgatása során elmondta Mitringer Mária, hogy a legelső lopást Aradon Domány Jánosnál követte el és annak sikere csábította rá a későbbiekre. A szélhámosnő vallomása szerint hosszú ideig becsületes munkával kereste kenyerét, amíg Oradea (Nagyváradra) került, ahol megismerkedett Weinstein Vilmosmal. Megszerették egymást, de a fiu szülei nem nézték jó szemmel a viszonyt, mert nem akarták, hogy fiuk szegény leányt vegyen el feleségül. Ekkor érelődött meg benne az a gondolat, hogy lopással fog vagyonot szerezni. Ezzel a szándékkal jött Aradra és mint nevelőné belépett Domány János szőlőbirtokoshoz álnév alatt.

Vallomásában elmondta, hogy Dományéknál az alkalom csábította a tolvajlásra. Dományné ékszerei ugyanis ott feküdtek állandóan az asztalon egy dobozban és egyszerűen magához vette azokat. Zsákmányával egyene-

Irodalom, művészet
A magyar vidéki színházak válsága.

(Négy magyar színház bezárult.)

BUDAPEST. A magyar vidéki színház móról-holnapra válságba jutott. Debrecen, Szeged, Győr és Szombathely színházai tegnap bezárták kapuit. A válságnak anyagi okai vannak. Az említett városokon kívül még több vidéki város színháza is azzal a tervvel foglalkozik, hogy beszünteti működését. A magyar belügyminiszter által legújában kivetett terhes adók a fölemelt rendőrségi ügyeleti díjak, a mérhetetlen szállítási költségek és az egyes helyi hatóságok szűkmarkúsága kergették odáig a magyar vidéki színházak igazgatóit, hogy minden kulturális ambíciójukat feladva, a további színlelőadásokat kénytelen-kelletlen megszüntessék. Az említett városok tanácsa még fűtési és világitási díjakat sem szavazott meg a színházaknak. Debrecen. A debreceni városi tanács rendkívüli közgyűlést hívott egybe a színház talpraállítására és a színház működésének új elvétele tárgyában.

BUDAPEST. Tegnap este nusz

sen a pályaudvarra ment és ott találta Weinstein. Vallomása szerint három óráig kellett várakozniok a vonatra, közben detektívek feltartóztatták őket, mire ők átadták a detektíveknek az egész zsákmányt, akik erre szabadon engedték őket. Aradról Oradea-marera és onnan Satmarra kerültek. Satmarról Bécsbe utazott Mária és magával vitte egy kereskedő feleségének összes ruháit. Bécsből Wolkersdorfb ment Weinsteinnel és ott férj és feleségnek adták ki magukat. Weinstein igen gyakran utazott el üzleti ügyekben, Mitringer Mária is néha hetekig maradt távol férjétől. Ezekben az időközökben követték el a lopásokat.

Körülbelül három héttel ezelőtt végleg elutazott Wolkersdorfból azzal, hogy Magyarországra megy férje rokonaihoz. Valójában pedig Bécsbe ment és Mária Stetinger, név alatt Lippmann Lajos bankigazgató családjánál vállalt állást. Természetesen szolgálatát első napjától kezdve minden idejét arra szentelte, hogy megtudja, hol tartja a család ékszereit. Egy izben észrevette, hogy Lippmann igazgató egy falban elhelyezett páncélszekrényből valamit kivett, aztán a szekrény kulcsát egy dobozba tette vissza. Egy alkalmas pillanathban kinyitotta a szekrényt és magához vette a több millióért értékel ékszereket és megszökött. A bécsi rendőrség Mitringer Mária és barátját Wolkersdorfból tartóztatta le. Az ékszerek nagyobb részét, közöttük Domány János ékszereit is harisnyákban és gyűfásdobozokban megtalálták. A bécsi rendőrség most várja az Aradról érkező adatokat és a többi feljelentéseket, mert valószínű, hogy a kis kalandor még számos — eddig napfényre nem került lopást követett el.

csődbejutott vidéki színházak oszlott fel. A társulatok tagjai támogatás híján szétszéledtek.

Heti műsor:

Szerda: Apám felesége. Ujdonság, itt először. C. bérlet. Csütörtök: Apám felesége. A. bérlet. Péntek: Utahi lány. Operettbérlet. Péntek: Utahi lány. Operettujdonság. B. bérlet. Szombat: Utahi lány. C. bérlet. Vasárnap d. u.: Vigözvegy. Este: Utahi lány. A. bérlet.

Tul a nagy Krivánon. Tegnap este Farkas Imre kedves humoru operettjét, a „Tul a nagy Krivánon“-t elevenítette fel a városi színház, amelynek egyik főszerepét az aradi régi kedves ismerőse, Huszár Károly játszotta. Huszár Károly Nagy Pista szerepében meleg, érzéssel teli magyar legény volt, játékában élet lüktetett. Huszár kelles, szépen iskolázott hangja különösen a második felvonás mulató-jelenetében érvényesült kitűnően, amelyért sok tapsot kapott és amelyet meg kellett ismételnie. Megállapíthattuk, hogy Huszár Károly semmit sem veszített azokból a régi jó tulajdonságaiból, amelyekért egyszer Arad közönsége annyira szerette. Balogh Böske bájos Ancura volt, játéka illuziókeltő. Tegnap este is-

mét bizonyosságot tett arról, hogy az operett-együttes egyik legértékesebb tagja. Sebestyén, Selmeczy, Faludy és a többiek legjobb tudásukkal járultak hozzá az est meleg sikeréhez. (b. i.)

Az Utahi leányt, a budapesti városi színház nagyszerű operettjét pénteken este mutatja be az aradi városi színház. Az operett librettóját a magyar írók egyik legkiválóbbja: Karinthy Frigyes, a nagyszerű humorista fordította, aki eredeti ötleteket vitt bele a darabba. Az Utahi leány zenéje melódiagazdag, szines és fülbemászó. A darab zenéjét a Gécsák szerzői komponálták, Sidnei James és Paul A. Rubens. A darab anynyira bővelkedik humorban, a helyzetkomikumok olyan nagyszerűek, a librettó meséje annyira vig, hogy operett helyett inkább énekes bohózatnak lehetne nevezni. Nagyszerű táncokat mutat be a darab keretében az operett-személyzet, melyeket Sebestyén Jenő, a társulat kiváló komikus s táncművésze tanított be. A darabban több betét is előfordul, melyek zenéjét Csányi Mátyás, az általános ismert invenciózus zeneszerző, az aradi társulat karmestere komponált. A darab fő női szerepét Halmos Mici játsza, míg a férfi főszerepet Galetta Ferenc fogja kreálni. A többi szerepeket Balogh Böske, Novák Irén, Selmeczy Mihály, Sebestyén Jenő, Madarász Margit, Faludy Károly és Inke Rezső játsszák. Az ujdonság szombaton és vasárnap este is színre kerül.

A francia színműirodalom legújabb terméke: Louis Verneui darabja: az Apám felesége. A francia színházok a finom pikantériájú darab feltűnő nagy sikert aratott s a vidéki színházok közül elsőnek szerdán este mutatja be az aradi városi színház. Hetek óta készül erre az érdekes bemutatóra a színház prózai együttese. A darab szereposztása kiváló, a vezetés szerepeket Szendrey Mihály, Kálmán Sári, Sipos Zsigmond, Gergely Gizzi, Jávör Alfréd, Selmeczy Mihály és Tibor Lóri játsszák.

Lehár csodaszép operettjét, a Vig özvegyet vasárnap délután mérsékelt helyárok mellett játsszák. A darab új szereposztásban kerül színre.

Waldbauer—Kerpely október 4-iki és 8-iki hangversenyait általános nagy érdeklődés előzi meg. Az előjegyzett jegyek szerda délig kiváltandók. Jegyárusítás: Scherhag cégnél.

Sport.

Birkózóverseny a nyári színházban. Románia birkózó bajnokai találkoznak e hó nyolcadikán a nyári színház színpadán. A Toldi-Club rendezésében történik ez a nagyszabású birkózóverseny, amelyre a rendezőség csak elsőrendű, nagynevű birkózók benevezését fogadta el. A közönség óhajára a rendezőség úgy intézkedett, hogy a döntő mérkőzések este 8 és 11 óra között történjenek meg. Aradváros sportkörei nagy érdeklődéssel tekintenek a mérkőzés elé, amelyre a jegyek elővételben a színház pénztáránál és Maidt Emil divatüzletében kaphatók.

HIREK.

Veszélyben a vingai templom (Nem akarják restaurálni.)

Nemcsak Temesmegyének és a Bánátnak, hanem egész Erdélynek egyik legértékesebb és legszebb műemléke a vingai templom. A község a török hódoltság korában teljesen elpusztult és csak 1737-ben népese-
dett be újra; Mária Terézia emelte 1744-ben rendezett tanácsu várossá Vinga községet és ebből az időből származik a finom stílusban épült, karcsutornyú és egyházi épületeknél szokatlan eleganciájú templom is.

A vingai templom egyik tornya tavaly bedőlt. Akkor szakértői szemle vizsgálta meg az épületet és konstata, hogy a tető és a második torony is összeomlással fenyeget. Azóta több gyűjtést is indítottak a hívők a templom restaurálására, de mai napig sem került erre sor. A vingai képviselőtestület tegnapi ülésén újra szóba került a templom restaurálásának kérdése, ám ezuttal is eredménytelenül. A község hívői fájdalmasan látják templomuk pusztulását, holott köztudomású, hogy a templomnak javadalmi és földjei vannak, amelyeket hasznából az omladozó műemléket könnyen lehetne helyreállítani. A vingai templom restaurálásának kérdése nemcsak helyi kérdés, hanem általános érdeke Erdély műemlék-kulturájának is.

— Elhalasztották a cseh—magyar tárgyalást. Budapest. A cseh—magyar gazdasági tárgyalások elhalasztották, mert a csehek valószínűleg a keleti kérdés elintézését akarják be-
várni. A román—magyar gazdasági tárgyalások megkezdéséről egyelőre nincsen szó.

— Purgly Emil főispáni installációja. Budapest. Purgly Emil, akit a Magyarországhoz csatolt Arad megye főispánjává nevezett ki a magyar kormány, ma iktatták be Eleken. A beiktatáson megjelentek Purgly Emilné és leányai, gróf Keglevich, Vársárhelyi Dezső nemzetgyűlési képviselő, Jakabffy Gyula nyugalmazott főispán, gróf Uchtrich-Amadé Emil, Gál Jenő főrendiházi tag és még számosan. Az istentiszteletet Bezdán József püspöki helynök celebrálta és azután diszközgyűlést tartottak az Eleken rendezett vármegyeházán. A távozó Salacz Gyula főispán elbucsuztatása után Purgly Emil mondotta el a székfoglalóját. Beszédében hangzott, hogy rendíthetetlen híve a gróf Bethlen István által képviselt politikai iránynak. Szerinte csak egyedül ezen az alapon építhető újjá Magyarország. Purgly beszédének elhangzása után a különböző küldöttségek tisztelegtek az új főispánnál.

— Oroszbarát és oroszellenes törökök. A „Dácia“ jelentése szerint Kemal pasa terve a mohamedánok jövő szereplésére nézve az, hogy ő a török néppel Szovjet-Oroszország szövetségese marad. A turáni mohamedánok feladata a bolsevizmus elleni harc, viszont a mezopotámiai mohamedánok az angolok ellen fog-
nak küzdeni.

— Gép- és gyorsírási tanfolyam megnyílik október 15-én elsőrendű tanerők vezetésével. Beiratkozás Bodnár József írógyógyászatánál, a főpostával szemben.

Kemal visszavonta csapatait.

(Megkezdődik a mudaniai konferencia. — Konstantin kény-
szer alatt távozott.)

LONDON. Kemal pasa teljesítette Bonillon Franklin francia meghatalmazottnak tett ama ígére-
tét, hogy a törökök kiűrik csanak állásaikat és a tengerpartot. Miután ez megtörtént, a törökök az angol állásoktól néhány kilométernyire foglaltak állást. Az angorai nemzetgyűlés egyhanguan helyeselte Kemal pasa eljárását és megfelelő meghatalmazással látta el a Mudaniába delegált török képviselőket.

LONDON. Az angol kormány újabb jegyzéket kapott a szovjet-kormánytól, amelyben tiltakozását jelenti be, amiért az angolok a kereskedelmi hajók elöl elzárta a Dardanellákat.

ATHÉN. Konstantin exkirály általános közöny mellett hagyta el Görögországot. Az exkirályt elkísérte a száműzetésbe egész családja György király és Pál herceg, az új trónörökös kivételével. A feltevés az, hogy Konstantin Olaszországba utazott, mert ott olcsóbb a megélhetés, mint Angliában és Svájcban. Elutazása előtt okmányt terjesztett a forradalmi bizottság elé, amelyben azt írta, hogy a kényszer hatása alatt hagyja el ideiglenesen Görögországot. A forradalmi bizottság megtagadta az okmány aláírását.

LONDON. A csütörtöki mudaniai konferenciát angol-török tárgyalás előzi meg.

KONSTANTINÁPOLY. Kelet-Tráciában zavargások jelei észlelhetők. Lüleburgaszából a görög

tisztviselők kénytelenek voltak menekülni.

KONSTANTINÁPOLY. Angol lapjelentések szerint a törökök nagy zavargást készítenek elő a keresztények által lakott konstantinápolyi városrészek ellen. A nemzetközi rendőrség erélyes intézkedéseket léptetett életbe. (Rador.)

ATHÉN. Az új görög kormány elnöke Zaime.

PÁRIS. Venizelosz ma hosszabb tárgyalást folytatott a szerb miniszterelnökkel, Pasicsal, aki jelenleg Párisban időzik. (Rador.)

ATHÉN. A miniszterelnök eskütétele után a forradalmi kormány kiáltványban közölte a néppel, hogy az új kormány a végrehajtó hatalmat átvette és mostantól kezdve gyakorolni fogja. (Rador.)

KONSTANTINÁPOLY. Izmid pasa, Kemal megbízottja kedden találkozik Harringtonnal Mudaniában. Kemal pasa ugyanis, aki Angorába utazott, nem vehet részt a tanácskozáson. (Rador.)

LONDON. Harrington tábornok magasabb megbízás folytán tegnap újabb jegyzéket intézett Kemal pasához. (Rador.)

BUCURESTI. A külügyminisztérium hivatalos információja szerint az athéni állapotok mindinkább konszolidálódnak és György pozíciója a királyi trónon mindinkább erősödik, különösen azóta, hogy a királyi család tagjai elhagyták a görög fővárost. (Rador.)

— A Prágai Magyar Hírlap új főszerkesztője. Csehszlovákia magyarságának legtekintélyesebb lapja, a Prágai Magyar Hírlap új főszerkesztőt kapott dr. Petrogalli Oszkár, a szlovenszkoji és ruszinszkoji ellenzéki pártok központi irodaigazgatójának személyében. A Csehszlovákiából kiutasított dr. Béla Henrik méltó utóda az új főszerkesztő, aki magyaros cikkekkel már eddig is disze volt a Prágai Magyar Hírlap író-gárdájának.

— Átutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

— Egyik nagy német újság személyzete kilenc százalékát kénytelen elbocsátani. A bajorországi nagy újságvállalatok a rotációspapír drágulása és a munkabérek emelkedése következtében éppen olyan katasztrófális helyzetbe kerültek, mint a berlini lapok s kénytelenek voltak elhatározni, hogy a második reggeli és második déli kiadásait megszüntetik, majd mikor a papírgyárak újabb drágítással állottak elő, az estilapokat is megszüntették s ezentul naponta csak egyszer jelennek meg. Az inségre nézve jellemző a régi, tekintélyes Münchner Neueste Nachrichten egy közlése, amelyben tudatja, hogy személyzetének 9 százalékát kénytelen elbocsátani, csupa kipróbált munkaerőt, a vállalat régi alkalmazottait, mert kénytelen költségeit csökkenteni. Arra kéri a nagy iparüzemeket, gyári és kereskedelmi cégeket, hogy adjanak alkalmazást ezeknek az elbocsátott munkaerőknek, akik október 1-ével kereset nél-

kül maradnak. A Münchener Neueste Nachrichten kéri olvasóközönségét, hogy segítsen neki az elbocsátott alkalmazottakat álláshoz juttatni.

— Gróf Bánffy Miklós beszámoló. Budapest. Gróf Bánffy Miklós külügyminiszter ma érkezik haza Genéből, ahol a népszövetség ülésén mint Magyarország delegátusa vett részt. Az egységspárt holnapi értekezletén valószínűleg tájékoztatni fogja a kormányzópartot az ország külpolitikai helyzetéről és néhány nap múlva a külügyi bizottságban fog beszámolni külföldi utjáról.

— Eljegyzés. Daubner Margitka Nagylak, Péterffy Andor Budapest, jegyesek.

— Kifosztott paulisi kereskedő. Simon Manó paulisi kereskedő tegnap bejött Aradra, hogy a hosszú napot itt ünnepelje meg. Ma a kereskedőt értesítették, hogy az elmúlt éjszaka betörők jártak lakásán, akik összes ruháit és fémérméit elvették. Simon az aradi csendőrpáncsnokságnál tett feljelentést és kérte, hogy a páncsnokság küldjön ki külön embereket a nyomozás megejtésére.

— Elhozzák Románia aranyát. Bucurestiből jelentik, hogy ma utazott Bécsbe az a román bizottság, amely Antonescu Eftimiu vezetése alatt elhozza az Osztrák-Magyar Bank likvidálásából kifolyólag Romániának járó huszmillió aranykoronát.

— Stinnes megveszi Európát. A „Söndegs Nisse“ című stockholmi satirikus lap írja: Stinnes Hugó saját számlájára megvette Európát. A vételár eddig még nem ismeretes, de szakemberek véleménye szerint a német közgazdaság Napoleonja 200 ezer milliórdot keres az üzletben. Az egyes országok lakosainak viszonyát olyképp fogja szabályozni, hogy minden tizenöt éven felüli fix fizetést és osztalékot kap munkájáért, minél fogva a munkanélküliség teljesen megszűnik a Stinnes országokban. A kormányok tagjait Stinnes prokuristaként alkalmazza. Az óriási üzlet lekötése után a márka elérte háboru előtti értékét, mire Poincaré nyomban huszonöt-szöröse emelte a jóvátételi összeget. Stinnes az Európa vezérigazgatója titulust vette fel és európai ügyekben naponta 10—4 óráig fogad berlini hivatalában. A „névtelen satira“ szerzője valószínűleg Zetterström Hasse, a híres svéd humorista.

— Az Alfa-gyár igazgatója cím alatt közölt cikkünkre vonatkozólag az Alfa-gyár aradi igazgatóságát is megkérdeztük, hogy mi igaz a céget ért károsodásból és mennyiben felelnek meg a Birnstill igazgató személyével kombinációba hozott hírek a valóságnak. Az igazgatóság kijelentése szerint a gyárat az említett igazgató működéséből kifolyólag nem érték súlyos károsodások, legalább is nem milliók veszteségek. Egészben véve alig 30—40 ezer leire tehető az az összeg, amivel károsult a gyár. Az említett igazgató már nem megbízottja többé a gyárnak, mert már 1920. év végén elbocsátották.

— Orosz monarchisták gyűlése. Bécs. Az orosz monarchisták október közepén Párisban kongresszust tartanak, amelyen Nikolajevics Cyril és Dimitrie nagyhercegeknek az orosz trónra való igénye felett döntenek. (Rador.)

Még egy trónfosztás.

(Detronizálták a montenegrói királynőt.)

Most, amikor trónok omolnak össze és egész dinasztiák kegyelmkenyérre jutnak, nem kelhet tulságosan feltűnést egy újabb detronizálás. Mindamellett akármilyen mindennapivá vált is ez a processzus, meg kell róla emlékezni. A legfrissebb trónfosztás helye Róma volt. Nem az olasz király fejről vették le a koronát. Az olasz király anyósa, Milena királynő, a háboru alatt elhunyt Nikita montenegrói király felesége, tudvalevően szintén Rómában húzódott meg, mióta országát Jugoszláviába bekebelezték. A királyné abban a házban lakik, amelyben a háboru előtt a montenegrói követség székel. A „palotában” a minap váratlanul megjelent vagy husz montenegrói emigráns, élükön Plamenac volt montenegrói miniszterelnökkel. A montenegrói hazafiaknál fegyver volt. Az emigránsok nyugodtan körülvehették a Montenegrói Házat. Mikor ez megtörtént, Plamenac a királynő szobájába nyitott be.

— Felsőleges asszonyom, — szolt hozzá — mi montenegróiak, kik most a száműzetés keserű kenyérét vagyunk kénytelenek enni, a haza érdekében elhatároztuk, hogy Felsőgeget és a Nyegus dinasztiát egyszer és mindenkorra detronizáljuk. Mi, száműzöttek, az otthoni elnyomottak nevében is édes hazánkat köztársasággá kiáltjuk ki! Így van-e, barátaim?

A szobában levő montenegrói hazafiak dörgő hangon válaszoltak:

— Ugy van! Éljen a köztársaság!

Milena királynő levegő után kapkodott s olyasfélért mondott, hogy ezt bizonyosan nem fogja tudni élni. De mégis túlélt és nem éppen királynői méltósággal tiltakozott alátvalói vakmerősége ellen. — Mindennek lefordta őket s mondókáját azzal fejezte be, hogy *tűstént hordják el magukat felsőleges színe elől*. Plamenac és társai nyugodtan végighallgatták a felsőleges asszony kitörését s azután a volt miniszterelnök kijelentette, hogy *ennek ellenére Montenegro köztársaság, ő pedig az elnöke*... Hozzáfüzte ehhez még azt is, hogy az új köztársaság megalakulását, valamint az új államfőnek funkciójába való lépését az összes hatalmaknál notifikálni fogja. — Megtörtént-e ez a notifikálás, vagy sem, nem tudjuk. De az bizonyos, hogy Jugoszlávia egységét, legalább ami Montenegrot illeti, ezentúl két részről fenyegeti veszedelem: az egyik Milena királynő, aki megesküdött, hogy sem ő, sem dinasztiája le nem mond a montenegrói trónról, a másik pedig Plamenac elnök ur, aki a köztársaság nevében reklamálna Sándor királytól a fekete hegyek országát.

Bolsevista támadás Dnyeszternél

(Orosz jegyzék Duca külügyminiszterhez.)

BUCURESTI. Éjjel kétszáz főből álló bolsevista csapat átkelt a Dnyeszteren és erőteljes támadást intézett Stigna város ellen. A támadó banda gránáttal és gépfegyverekkel volt felszerelve. A határon álló román őrség azonban viszonozta a támadást, amely heves ütközteté fejlődött ki. A maroknyi román őrség azonban a határvédő különítménytől segítséget kapott, mire a bolseviki banda megfutamodott. Az üldözőket gépfegyverekkel tartották vissza és sikerült nekik kevés veszteséggel elérni a tulsó partot. A gyakori betörésekre tekintettel a román határőrséget megerősítették. (Rador.)

BUCURESTI. Francia megbízható helyről szerzett értesülés alapján közlik, hogy Karachan orosz külügyi népbiztoshelyettes jegyzé-

A Foresta

és a Rotschild-csoport

(Nem adták el a Forestát.)

BUDAPEST. A tőzsdén az a hír terjedt el, hogy a Foresta részvény-majoritását megszerezte a Rotschild csoport, illetőleg ennek bankjai, az Osztrák Hitelintézet és a Magyar Általános Hitelbank. A Foresta tudvalevően a régi Fabankból alakult és óriási veszteségeket okozott magyar részvényeseinek, akik legnagyobb részt ma is tartoznak lira-lombard kölcsönrel a korona névértékű papírra, úgy, hogy ha ezeket a részvényeket ma eladják, még nagy összegű tartozásokat kellene ráfizetni. A Forestánál egymásután két vezetőséget csaptak el és most úgy látszik, rendben mennek a dolgok. Tényleg, a Rotschild-csoport szerzett opciót a részvénytőke egynegyed részére, azonban eddig még nem élt az opcióval. A Rotschild-csoportnak joga van egy éven belül nyilatkozni, hogy kell-e neki a Foresta. Eddig nem nyilatkozott és éppen ezért e hirtelen felrepült hír inkább tőzsdemanővernek tekinthető. Komoly alapja nincs a hírnök, de egyébként aktualitása sincs. Budapestről történt érdeklődésre Castiglioni Camil kijelentette, hogy a Rotschild-csoport eddig nem élt az opcióval.

Újabb budapesti jelentés szerint a hosszú ideig elhanyagolt Foresta-részvények iránt egy hét óta olyan nagy az érdeklődés a tőzsdén, hogy a papir árfolyama majdnem duplájára emelkedett és pénteken már túlhaladta a 4000 koronát. A vállalat állítólag nagy változások előtt áll. Már hónapokkal ezelőtt érdeklődött a Foresta iránt egy csoport, melynek a bécsi Creditanstalt, Castiglioni és a Hitelbank a tagjai. E csoport érintkezésbe lépett a Banca Commerciale-val, a Foresta fő részvényesével és a vele történt megállapodás után a konzorcium bizalmi emberét, Billuz igazgatót küldte el Milanóba, aki ott hónapokon át tanulmányozta a vállalat viszonyait. Ugy látszik, ez kedvező eredményről számolt be, legalább is erre enged következtetést az a körülmény, hogy Rossi, a Foresta eddigi vezérigazgatója, a minap lemondott állásáról és helyét a Mundus vezérigazgatója Pizar fog-

ket intézett Duca román külügyminiszterhez azzal az értesüléssel kapcsolatban, hogy Románia visszautasította a moszkvai leszerelési konferenciában való részvételt. Az orosz jegyzék kifejti, hogy az Oroszországgal szomszédos államok között Románia az egyetlen, amely visszautasítja e rendkívül fontos konferencián való részvételt. Ez csak arról győzi meg Oroszországot, hogy Románia nem akar békés szomszédi viszonyban élni vele. Hivatalos körök véleménye szerint azonban ez a hír valószínűtlennek látszik, miután Románia eddig még nem utasította vissza a konferencián való részvételt, sőt részt is vett a varsói konferencián, amelyen a balti államok a leszerelési konferencia előzetes feltevéleit precizították. (Rador.)

lalja el. Ez persze csak a bécsi konzorcium hozzájárulásával történhetett meg, ami nyilván azt jelenti, hogy a bécsi csoport a Banca Commerciale-vel nagyjában megegyezett és olasz intézet a tárcájában levő részvényekből átenged nekik egy nagyobb tételt.

Bethlen a konszolidációért.

(Elítéli a tulzó felfogást.)

BUDAPEST. Gróf Bethlen István miniszterelnöknek az egységespárthban tett nyilatkozata megnyugtatta a kedélyeket minden vonalon. A Magyar Hírlapnak kitűnően informált helyről azt mondták, hogy a miniszterelnök megfontolt hangú, az ellentétek elmérgesedését elhárítani igyekező, de határozott szavú nyilatkozatával teljesen eloszlatta azt a homályt, amely az úgynevezett fajvédelmi mozgalom körül a kormány álláspontja tekintetében megvolt. A miniszterelnök nyomatékosan kiemelte, hogy a kormány konszolidációs politikáját nem engedni módosítani ölmohos programmal. Az ilyen politikát elítéli. Teljesen megvilágítja a miniszterelnök intencióit nyilatkozatának, nyilatkozatának az a panasza, amelyben hangsúlyozza, hogy kormányzati politikájának érvényrejuttatásánál nem lesz tekintettel arra, ha a tulzó baloldali vagy jobboldali clemk bármilyen felfogásával fog is találkozni. Wolff Károly a keresztény nemzeti koncentráció egyik mozgató vezére és Haller István teljesen kielégítőnek tartják a miniszterelnök nyilatkozatát. A demokrata párthban a miniszterelnök nyilatkozatát rendkívül diplomatikusnak mondják. Hozzáfüzik, hogy itt lenne az ideje már annak, hogy felhagyva a diplomatikus magatartásával tisztázná legalább a maga pártjában a létezőket, azokat a kérdéseket illetőleg, amelyeket felvetett. Szerintük Bethlennek nem kell félnie, hogy a radikalizmus előtérbe lép, hiszen az ellenzéknek nincsen ma a parlamentben egyetlen olyan frakciója sem, amely a radikalizmust, mint politikai ideált szolgálná.

Hogy áll a leu?

Október 3-án fizettek 100 lelért:

Bucaresti leu 7.95
Párisban leu 8.— frankot

Budapesten 1600 koronát
Newyorkban 60.— centet
Brüsszelben 8.53 frankot
Berlinben 1070 márkát
Belgrádban 41.25 dinárt.
Bécsben 45700 koronát

LEGUJABB.

Vissza kell vonulniok a görögöknek.

KONSTANTINÁPOLY. A görögök részéről egy tábornok fog résztvenni a mudániai értekezleten, amelynek egyetlen tárgya az, hogy megállapítsa azt a vonalat, amely mögé a Keletráciában levő csapatokat visszavonják. Ezzel szemben a török kormánytól azt követelik, vállaljon kötelezettséget arra nézve, hogy sem a békeértekezlet előtt, sem annak tartama alatt nem küld csapatokat a semleges zónába és nem kísérli meg az átkelést sem a tengrszorosokon, sem a Márványtengeren.

LONDON. Lord Curzon angol külügyminiszter ma értesítette a francia követet, hogy az angol kormány utasította mudániai képviselőjét, hogy csatlakozzék Franciaország és Olaszország képviselőjének felfogásához a demarkációs vonal megállapításának kérdésében, amely vonal mögé a görögöknek Trácia kiürítése után vissza kell vonulniok.

Enyhült a feszültség.

BÉCS. Hivatalos angol kommuniké közli, hogy a helyzet feszültsége Anglia és Törökország között lényegesen enyhült. A kommuniké hangsúlyozza, hogy nem mondható ugyan a konfliktus teljes kiküszöbölése, de most már optimisztikusan kell megítélni a helyzetet. A törökök már megkezdtek az angolok által megszánt semleges zóna kiürítését. Harrington angol tábornok ma Kemal pasával előzetes megbeszélést tart, amelyen tisztázzák a semleges zóna kérdését. Diplomáciai körökben az a nézet, hogy a helyzet megkönnyebbülésének részben az angol kormány határozott magatartása, részben Kemal előzékenysége az okozói. Mihelyt Kemal kiürítette a semleges zónát, Anglia hajlandó olyan álláspontra helyezkedni, amely megfelel az angolai kormány kívánásainak.

Béke előtt.

PÁRIS. A Daily Mail jelenti, hogy a külügyminiszteriumba tegnap hire érkezett, hogy az angolai török nemzetgyűlés elfogadta az antant hatalmak szeptember huszonharmadiki meghívását egy formális békekonferenciára. A hivatalos kemalista választ holnap adják át az angolai kormány konstantinápolyi képviselőjének, aki azt a szövetségesek főmegbízottjához fogja továbbítani. A békekonferencia rövidesen követni fogja a ma kezdődő mudániai értekezletet. Konstantinápolyban ma már a helyzet lényegesen nyugodtabb és remélik, hogy Mudánia meghozza a válság gyors meg-

oldását. A Temps szerint Franciaország sokat fáradozott a válság megoldásában, mert a Kelet békéjének fenntartása igen nagy érdeke. A kérdés enyhülésének jele, hogy sikerült azt a diplomáciai megoldás útjára terelni.

Az angolok maradnak.

LONDON. Lord Curzon külügy miniszter ma közölte a francia nagykövettel, hogy Harrington tábornok a keleti csapatok főparancsnoka utasítást kapott, hogy a Csanak-vonal megszállását tartsa fenn, amíg lehetséges.

PÁRIS. Londoni jelentések szerint még nem bizonyos, hogy Anglia a törököknek Csanakból való visszavonulásáért rekompenciaképpen az angol csapatoknak az ázsiai partról való visszavonulásával válaszol.

Mozl.

* „Sándor Mátyás“ harmadik rész az Urániában. Nem mindennapi sikerért ért el „Sándor Mátyás“ az Uránia műsorán és az első rész vetítése után itélve, a harmadik befejező rész méltán meg fogja érdemelni az előlegezett bizalmat. A Gaumont filmgyárnak igazi művészi remeke ez a kép, amelynek lebilincselő, pompás meseszövege és felvételeinek szépsége, valósággal csúcspontjukat éri el a harmadik részben. A harmadik rész csütörtökig marad az Uránia műsorán.

* Az Apolló színházban szerdán utoljára megy a Harry Piel sorozat ötödik része, a „Halálutazás a levegőben.“ Tájfelvételeinek szépsége, Harry Piel bravurjai, a szereplő személyek felkészültsége és pontos összjátéka, mindez hozzájárult ahhoz a nem mindennapi sikerhez, amelyet ez a kép minden egyes részével aratott. Az utolsó részben Harry Piel végez utolsó és legrettenetesebb ellenségével, Hall hipnotizőrrel, akinek parancsára kell elvégezni a halálutazást autón, a levegőben kétemeletes ház között kifeszített kötélén.

Az a társasélet.

Aradi zsuron történt: Egy hölgy aki e percben érkezett, megkérdezi az előszobában foglalatokodó szobaleányt:

- Vannak már sokan?
- Igen, már jócskán összegyűltek és éppen a nagyságos asszonyról beszélnek.
- Rólam?
- Igenis, kezét csókolom.
- És vajon mit? — kérdi trélerdeklődéssel az urinő, aki el van készülve a legrosszabbra.
- Kérem, én egy „jobb leány“ vagyok, — feleli önérvényesen a szobaleány. — Tudom, hogy mi illik és tudok hallgatni, de annyit mondhatok, hogy ha én rólam valahol ilyeneket pletykálnának, én oda be nem tenném a lábamat a világ minden kincséért se!
- Kedves gyermekem, — felelte a vendég — maga, úgy látszik, még nem tudja, mi a társasélet.
- És szilárd léptekkel, mosolyogva, belépett a szalonba.

Blank Arisztid a pénzhiányról.

(Kizártnak tartja az újabb bankjegy-emissziót.)

Blank Arisztid, Románia egyik legelső rangú pénzügyi kapacitása, aki a minap járt Aradon, egy újságíróknak arra a kérdésére, hogy állunk a pénzhiány és pénzválság dolgában, amiről pénzügyi körökben mostanság annyit beszélnek, a következőket mondotta:

— A pénzhiány tényleg olyan nagy, mint ahogy általában beszélnek. A Banca Nationala, amely eddig minden lehetőséget elkövetett és a legelőzékenyebb módon honorálja az ipar és kereskedelem igényeit, elérkezett a kibocsátási lehetőségek végső határáig. Másrészt nagy kötelezettségei vannak az államnak még a régebbi időkől, amelyeket képtelen a folyó bevételekből fedezni úgy, hogy legnagyobb szállítóinak és egyúttal bankárjaiknak adós marad. Ez a két mozzanat megadja a helyzet kulcsát. Ehhez jön az a súlyosbító körülmény, hogy itt az őszi, és ebben az időszakban csaknem minden ipari vállalat fokozott igényeket támaszt a bankokkal szemben, akár azért, hogy kiszedessék a répat a földből cukorra való feldolgozás céljából, akár, hogy megvásárolják a gaz-

dáktól a gabonát és a fogyasztó közönségnek juttassák, akár végül azért, hogy végre megindítsák a rég várt kivitel.

— Mint gondolkodik vezérigazgató ur a Banca Nationala állítólagos új, nagy emissziójáról? kérdezte a hírlapíró.

— Teljesen kizártnak tartom, hogy a Banca Nationala új kibocsátásra gondoljon. Ez nem volna okos, mivel lenyomná amugyis erősen meggyöngyült valutánkat, de szükségtelen is, mivel senkisé tudja előre, mint alakul ki az ipar, a kereskedelem és bankok szükséglete. Azért valószínűleg továbbra is diskontálni fogják a jó bankok jó váltóit a Banca Nationalánál és így módon, habár nehezen, át lehet vergődni az őszi campagne nehéz idején.

— És ez megoldás?

— Bizonyára nem, felelt Blank Arisztid. Mert amíg az állam nem gondol arra, hogy belső adósságait kiegyenlítsse és a parasztnak számára kisajátított földet készpénzben kifizesse, addig javulásra nem is lehet gondolni.

TÖZSDE-TÁVIRATOK.

Zürichi devizajelentések:				Aradi kurzusok:		
Oktober 3.	Nyitás	Zárlat	Tegnap	Oktober 3.	Mai	Tegnap
Berlin	0.29.50	0.29.—	0.31	Valuták:		
Amsterdam	—	207.50	207.75	Dollár	162	—
Newyork	586.—	586.—	586.—	Márka	10.50	—
London	2355	2358	2352	Szokol	5.—	—
Páris	40.62	40.60	40.70	Dinár	1.85	—
Milano	22.85	22.85	22.90	Fr. fran.	13	—
Prága	16.60	16.60	16.60	M. korona	6.75	—
Budapest	0.21.50	0.21.50	0.22	Kifizetések:		
Zágráb	1.825	1.825	1.825	Budapest	15	—
Varsó	0.0625	0.0625	0.06	Bécs	4.90	—
Bécs	0.0075	0.0075	0.0075	Berlin	—,10	—
bélyegz.	0.00875	0.00875	0.00875	Prága	5.10	—

A budapesti devizaközpont árfolyamai:			Bucurasti kurzusok:		
Oktober 3.	Mai	Tegnap	Oktober 3.	Mai	Tegnap
Napoleon	9400	9400	Márka	10.25—10.50	11.25
Dinár	31.20—32.90	31.20—32.90	Fr. frank	12.75—12.80	12.70
Amsterdam	970—995	970—995	Sv. frank	31—31.50	31.—
Bukareszt	15—16	15—16	Szokol	5—5.10	5.20
Kopenhága	—	—	Dinár	1.90—1.95	1.95
Krisztiania	—	—	Dollár	164—165	165.—
London	11125—11425	11125—11425	Oszt. kor.	26—27	27
Berlin	1.50—1.70	1.60—1.80	M. korona	7—7.25	7
Milano	105—110	105—110	Kifizetések:		
Páris	190—195	190—195	Páris	12.38	12.35
Prága	78—82	78—82	London	719	705.—
Stockholm	663—678	663—678	Newyork	165	165.—
Zürich	470—485	470—485	Milano	7.06	6.95
Bécs	3.20—3.30	3.20—3.30	Zürich	30.50	30.50
Szofia	—	—	Prága	5.11	5.07
Zágráb	7.80—8.20	7.80—8.20	Bécs	21	0.21
Newyork	2500—2575	2500—2575	Berlin	9.50	10.25
Varsó	30—31	30—31	Budapest	6.75	6.50

Közgazdaság.

A márka nagy esése.

A mai valutapiacra a német márka esése a legnagyobb esemény. Csak a múlt hét elején Zürichben még 0.38.50 volt az árfolytata, inen hirtelen eséssel 0.31-ig zuhant alá a múlt csütörtökön, de szombatig 0.33-ra emelkedett és ugylátszott, hogy megállott esésében. Ezen a héten tegnap 0.31-ig ma 0.29-ig csökkent az értéke. A márkának ez a követke-

zetes értéklomoroszolódása mutatja, hogy még a belső konszolidáció és a kültartozások rendezése sem elegendő a valuta feljavítására, ha a pénzügyi bizalma megrendült. A német márka zuhanását nem gazdasági okok idézték elő, hanem az, hogy maga a német nép sem bizik pénzének javulásában és Németországban ma mindenki baissere spekulál. Ma az összes piacokon eset a márka. Az angol font, amely a török-görög események kihatása folytán

némi veszteséget szenvedett, tegnap óta emelkedő irányzatot mutat. Közgazdasági rovatunk erőteljes kifejlesztése mellett a mai számunktól kezdődőleg a könnyebb áttekinthetőség kedvéért táblázatban közlünk a tőzsde árfolyamokat.

Budapesti értéktőzsde nyitás (okt. 3.) Salgó 75000—76000, Rima 15500—16500, Kőszén 145000, Angol-magyar 1750, Leszámitoló 2225, Izzó 47000, Schlick 7950, Urikány 69000, Baróti 3975, Lipták 4500, Beocsini 56000.

=Budapesti értéktőzsde zárlat (okt. 3.) Magyar hitel 8575, Osztrák hitel 1450, Salgó 79500, Rima 14425, Déli vasut 8400, Államvasut 42000, Kohó 48000, Ganz 600000, Kőszén 138000, Papir 5500, Nasici 65000, Szlavónia 4525, Országos fa 2800, Földhitel 6700, Viktória 57000, Angol-magyar 1650, Leszámitoló 2150, Kereskedelmi hitel 1100, Beocsini 54000, Urikány 62000, Fegyver 42000, Láng 14000, Lipták 4975, Schlick 7600, Baróti 3800, Brassói 28000, Izzó 43000, Cukor 145000, Olaj 10150.

= Volt aradi banktisztviselő karrierja. Sokan emlékeznek még Aradon Sztamorei Jánosra, aki mint fiatal banktisztviselő, az Aradmegyei Takarékpénztárnál kezdte meg pályafutását, majd a legregebb és legnagyobb timisoarai banknak, a Temesvári Első Takarékpénztár vezérigazgatói székébe került. Sztamora János, aki a pénzügyi szakirodalomban is jelentős nevet vívott ki magának, most Timisoaráról repatriál, mivel egy előkelő budapesti bank élére kerül. Sztamora timisoarai örökébe pedig Probst János jut, aki még csak másfél év óta működik a bankszakmában, mint a Sváb Kereskedelmi és Iparbank vezérigazgatója, amely állásába akkor került, mikor leköszönt járásbírói állásáról

Bejelentették György trónralépését.

ATHÉN. A görög kormány tegnap közölte a hatalmak képviselőivel, hogy Konstantin király lemondása folytán György király foglalta el az ország trónját. Az athéni angol követ a bejelentés után a királyi udvar látogató ivére bejegyezte nevét, amit Anglia részéről az új rendszer elismerésének tekintenek. A francia és az olasz követ eddig még nem csatlakoztak az angol követ lépéséhez.

A szerkesztésért: KÁROLY JÓZSEF felel. Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget. **Értesítés.** **A Központi szálloda teli étterme fényesen berendezve megnyit.** Az elit közönség találkozó helye. Színház után minden időben friss vacsora, itundó italok, kiváló cigányzene. 12558

Háziasszonyok figyelmébe! Elsőrendű nullás és kenyérlisztet házhoz szállít az **Ujaradi Múmalom** Rendelés: Str. Giba Birta (Varjassy J.-u.) 20 Wolf Zsigmond tulajdonosnál eszközölhető.

MEGÉRKEZTEK a legújabb divatu női- és gyermek- **INTÉZETI GYERMEKRUHAK** REINER GYÖRGY női divatáruháza. ARAD, Strada Eminescu külön mértékesztály (Deák Ferenc-utca) I. kabátok, női és gyermek-szövöttáruk legolcsóbb árban:

Apró hirdetések.

Vadnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 1 le.

Vastagabb betűvel 2 le.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 10 le.

A kiadóhivatall fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Házasság.

SZŐKE, magas, szépnek mondott fiatal özvegy asszony, akinek 1000 Lei havi jövedelme van, férjhez menne jobb iparhoz. „Komoly nő” című leveleket Wallinger hirdetője továbbítja, csakis teljes című, fényképpel ellátott levelek vétnek figyelembe. 12440

Alkalmazás.

NOUS CHERCHONS UNE GOUVERNANTE cultivate et moyen âge, chez une fille adulte La science parfaite de la langue Française est nécessaire. Ce qui instruit le piano et la langue Anglaise, sera intéresser en avantage. Les offres avec les prétentions sous le devise „Cultive” sont envoyer dans l'administration d' „Aradi Közlöny” Arad. 5000

JÓ BIZONYTIVANNAL rendelkező egyes szobaleány azonnal felvétetik. Cím a kiadóban. 300

MINDENES leány két tagu családnál azonnal felvétetik. Cím a kiadóhivatallban. 4721

MODERN lámpaernyők készítését, valamint filé munkát olcsón vállalok. Cím a kiadóban. 13725

GYAKORNOKNAK faizletbe kereskedelmi érettségivel bíró fiatalember keresetik. Hegyaljai Fakereskedelmi r.-t. Győrök. 4725

FRAÜLEIN szigorú, aki tud elemista gyermekkel bántani, 15-ikére kerestetik Iritz festéküzlet Strada Brancovici (László Vilmos-utca.) 12439

HAZMESTERNEK ajánljok fiatal házaspár az asszony főzést vállalja. Cím Wallinger hirdetőjében. 12439

FOGTECHNIKUS tanulóknak 8-4 középiskolát végzett fiu, vagy leány felvétetik. Cím a kiadóban. 12558

Vétel és eladás.

ASZTALOS szerszámok gyalupsodokkal eladók Strada Veche (Uj-utca) 8a) Baraik Gyula. 12439

HÁROM szoba fűtéséhez szép kiállítású kályhát keresek megvételre. Cím Wallinger hirdetőjében. 12439

KERESZTHUROS fekete, rövid bécsi zongora eladó. Str. Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14. 11818

KÉTÜLÉSES csukott hintó eladó. Bulv. Regele Ferdinand (Boros Béni) 6. 4730

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad, Str. Grigorie Alexandrescu (Bercesényi-utca) 39. sz. 10655

PERZSA ebédlőszőnyeg 3x2 eladó. Str. Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14. 11818

PIANINO, mahagoni, gyöngyházberakással, eladó Strada Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14. 11818

VAROSI bunda nutribéléssel erősebb termetre eladó. Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14. 11818

NAGY Phönix páma, szobafenyő, könyvállvány, mahagoni alkovkarnis eladó. Str. Marasesti (Kossuth-utca) 62. 12658

CSECSEMŐÁGY, gyermekszék eladó. Str. Bolinteanu (Arany János-u) 1. Fűrész-gyár mögött. 4731

STAR, ELITE, PARISI ALBUM stb. 6zai divatlapok Kerpelnél. Ugyanott 20.000 kötet könyv félárban kiadásitattik. 12686

HASZNÁLT, jó állapotban levő boros transport hordók nagyobb mennyiségben eladók Palkó Lázárnál Pancotán. 4654

ÖT DBB. teljesen új vas traver 9 m. hosszú, 28 erős, eladó. Cím a kiadóhivatallban. 4710

RONGY géptisztításhoz megvételre kerestetik. Cím a kiadóban. 5482

Ingtalan.

KÉT magánház 3 és 4 szobás a belvárosban eladó. Vétel esetén elfoglalható. Szántó. Calea Șaguna 111. 4726

STRADA SFT. (GHEORGHE) (Dezso-utca) 7. sz. kisebb magánház eladó. Bővebbet Strada Sft. George (Dezso-utca) 6a) sz. alatt. 4727

BELVÁROSI HAZ vendéglő, pince. teljes felszerelés, 2 szobás lakás, olcsón eladó. Cím a kiadóban. 4728

Uzletek.

SIBIS (Borossoba) közelében jömeneteli kétjáratu szivógázmotoros malom eladó. Bővebbet: Wallinger-iroda. 12439

Ellátás.

TELJES ELLÁTÁST keres fiatal mérnök esetleg koszt nélkül. Ajánlatot „Elegáns” jellegre kiadoba kér. 4719

INTELLIGENS házaspárnál iskolás leány, vagy fiu egész évadra teljes ellátást nyerhet. Calea Aurel Vlaicu (Hindenburg-ut) 21. I. em. St. Z. 4720

Különféle.

UTOLSÓ DIVAT SZERINT angol és francia ruhákat készít Argyelán, Strada Vicentin Babes (Kiss Ernő-utca) 10. 4729

BRILLIANS KÖVEKET,

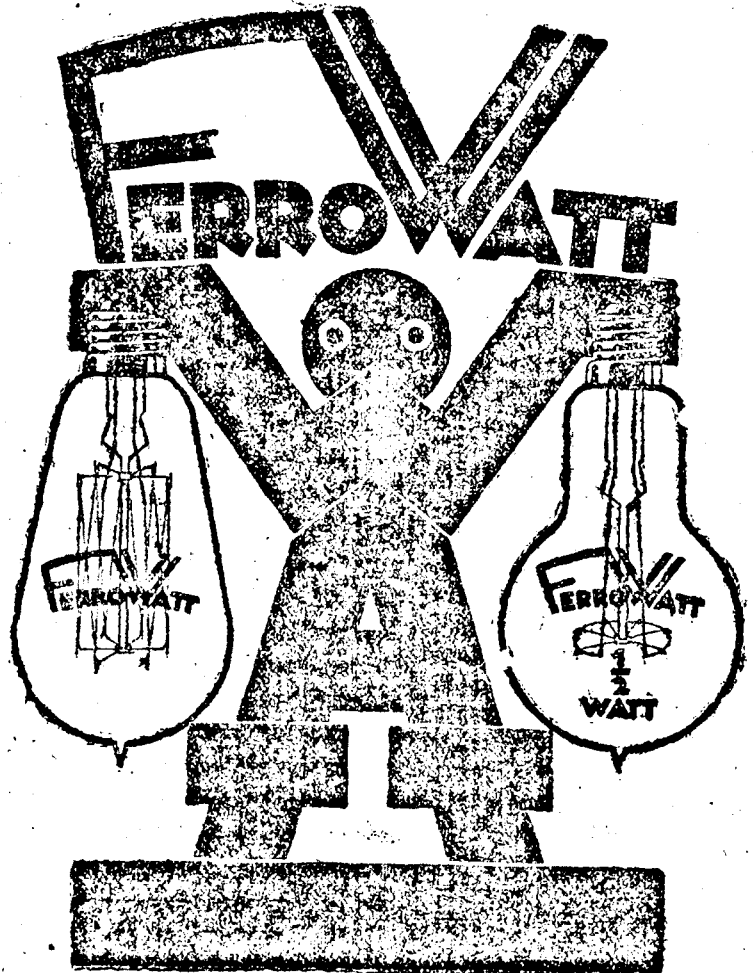
ARANY ES EZÜST TARGYAKAT

legmagasabb áron vesz: 12005

HIRSCH JENO órák és ókszerész Str. Metianu (Forray-utca).

Hirdetmény.

Üzletnek alkalmas az arad-salontamarei Fő-ut mentén Erdei (Erdőhegy) legforgalmasabb pontján, a református egyház épülete, folyó hó 8-án a helybeli községhezánál nyilvános árverésen bérbeadatik. Ugyanott bérbeadásra alkalmas üres telek is bérbeadatik. 4724

Német nyelvet

perfection tudó 18440

gyorsíró levelező

lehet nő is, magas fizetéssel azonnal felvétetik. :: Ajánlatokat „Allandó” címen

Wallinger hirdetője továbbítja.

UNDERWOOD

írógépek megérkeztek. Használt írógépek és legfinomabb üzemkellékek nagy raktára. 4146

Szakszertű javító műhely.

Írásmunkák, fordítások, sokszorosítás.

Bodnár József

írógépvállalatnál, a főpóstával szemben

Cserépkályhák,

tízálló téglák, chamotte 4046

TOTH J. keramikusnál Debrecen.

Kénlap

Borderítésre francia Gelatin és borderítő eny
Vizahólyag, valódi
Öntött fagygy hordók kenéséhez
Stearin, belga, fehér
Ceresin, Parafin, sárgaméhviaszk
Olom cukor

kapható nagyban 4738

Erdős Pál

fűszerkereskedő cégnél Arad, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 3. sz.

Malomvevők figyelmébe !!

Gőzmalom ujonnan átszerelve, 8 község központján, nagy forgalommal, hozzátartozó külön lakóházzal, más vállalat miatt sürgősen eladó. Az átvételhez körülbelül 350 ezer Lei készpénz szükséges. Bővebb felvilágosítást nyújt:

H a á s z A. irodája,

Str. Romanului (Zrinyi-utca) 6. sz.

Zsák és ponyva

kölcsönintézet.

12135

„Consum” Timisoara

IV., S. I. Vaoaresca (Bom-u.) 30.

A legszebb és legolcsóbb

nyomtatványokat

AZ

ARADI KÖZLÖNY

könyvnyomdája készíti.

Utlevelekre vizumot 55.— Leiért legpontosabban leggyorsabban a „Kelet” hírlapiroda szerez